

Pražský divadelní festival
německého jazyka
Prager Theaterfestival
deutscher Sprache
theater.cz

selber schuld ~~selber schuld~~

Pražský divadelní festival německého jazyka

Prager Theaterfestival deutscher Sprache

Cena Josefa Balvína / Josef-Balvín-Preis

Divadlo X10

Lion Feuchtwanger:

Trilogie Čekárna / Wartesaal-Trilogie

Trilogie Čekárna

Úspěch je prvním dílem románové trilogie *Čekárna*, kterou Divadlo X10 uvádí od roku 2021 jako konzistentní velký činoherní projekt. Druhá část *Oppermannovi* se odehrává v předvečer Hitlerova nástupu k moci a období krátce poté, mapuje tedy první týdny a měsíce nacistické vlády. Trilogie je završena *Vyhnanstvím*, jehož tématem je osud německých emigrantů v Paříži. Feuchtwanger s neuvěřitelnou hloubkou zachytil vznik nacismu, přičemž tato téměř dokumentární práce odhaluje tendence doby i konkrétní lidské motivace. *Čekárna* vznikla mezi lety 1930 až 1940 a patří mezi nejsilnější antifašistická literární díla. Uvedení celé trilogie v jednom celku je završením několikaleté práce, kterým Divadlo X10 korunuje deset let své existence. Divadlo X10 tímto ambiciózním projektem poukazuje na možnosti velké činohry s výrazným inscenačním a společenským gestem v nezávislém divadelním sektoru. Divadlo X10 potvrzuje svoji důvěru v obsah a sdělení, ve vyprávění příběhu.

Wartesaal-Trilogie

Das Werk *Erfolg* bildet den ersten Band der Romantrilogie *Wartesaal* von Lion Feuchtwanger. Seit 2021 ist es als Teil eines großangelegten Theaterprojekts regelmäßig auf dem Spielplan des Theaters Divadlo X10 vertreten. Der zweite Teil der Trilogie mit dem Titel *Die Geschwister Oppermann* spielt in der Zeit vor und nach Hitlers Machtübernahme und beschreibt die ersten Wochen und Monate des Naziregimes in Deutschland. Der letzte Band *Exil* erzählt das Schicksal deutscher Flüchtlinge im Exil in Paris. In seiner Trilogie hält Feuchtwanger mit unglaublichem Tiefsinn die Geburtsstunde des Nationalsozialismus fest, wobei er in seinem dokumentarischen Werk sowohl die vorherrschenden zeitgenössischen Tendenzen als auch die konkreten Beweggründe seiner Protagonisten aufdeckt. Feuchtwanger verfasste die *Wartesaal-Trilogie* in den Jahren 1930 bis 1940. Heute zählt sie zu den beeindruckendsten Werken der antifaschistischen Literatur. Die Aufführung der Trilogie stellt das Ergebnis eines auf mehrere Jahre angelegten Projekts dar, mit dem das Divadlo X10 sein zehnjähriges Bestehen feiert. Mit dem ambitionierten Projekt zeigt es die Möglichkeit auf, auch im unabhängigen Sektor großes Theater in einer eindrucksvollen Inszenierung und mit einer gesellschaftskritischen Note auf die Bühne zu bringen. Das Theater Divadlo X10 setzt mit der Trilogie auf Inhalt und Botschaft sowie die Kraft des Geschichtenerzählens.

Závěrečná zpráva poroty

Na základě dohody mezi vedením Pražského divadelního festivalu německého jazyka a redakcí Divadelních novin předkládáme návrh na udělení Ceny Josefa Balvína za sezonu 2022/2023.

Výběrovou porotu tvořili: šéfredaktor DN a předseda poroty Josef Herman, redaktorky Kateřina Kykalová, Anežka Pondělíčková, Petra Zachatá, redaktor Vladimír Hulec, kurátorka divadelního oddělení Národního muzea a pravidelná autorka DN pro německojazyčnou oblast Lenka Šaldová.

Většinu nominovaných inscenací zhlédli zástupci poroty živě, k rozhodování použili také v souladu s vyhlášenými pravidly udělování Cen Josefa Balvína videozáznamy.

Pro rozhodování poroty bylo nejdůležitější v předchozích letech zvolené kritérium, a sice esteticky i tematicky aktuální a silná výpověď o současném světě.

Porota vyhověla přání organizátorů změnit statut soutěže ve smyslu, že porota navrhne tři inscenace, z nichž vedení PDFNJ zvolí vítěze s ohledem na kontext konkrétní podoby daného ročníku festivalu.

Na Cenu Josefa Balvína za sezonu 2022/2023 porota doporučila vedení PDFNJ dvě inscenace:

Lion Feuchtwanger: Čekárna (Úspěch, Oppermannovi, Vyhnanství), Divadlo X10 Praha, premiéra provedení celé trilogie 13. až 14. května 2023 v Divadle Husa na provázku v Brně v koprodukcí Divadla X10 s Národním divadlem Brno a festivalem Divadelní svět Brno.

Konzistentní činoherní projekt podle stejnojmenné trilogie Liona Feuchtwangera připravovalo Divadlo X10 od roku 2021. Romány dramatizoval Ondřej Novotný (druhý spolu s Barborou Hančilovou) a uvedly je herecky částečně shodné týmy v režii Ondřeje Štefaňáka (*Úspěch*), Terezy Říhové (*Oppermannovi*) a Kamily Polívkové (*Vyhnanství*). Vzniklo scénicky kompaktní dílo, jež zachycuje vznik a dopady nacismu v předválečném Německu s velkou uměleckou přesvědčivostí a apelem vůči dnešku. Porota ocenila také výjimečné velkorysé gesto a rozsah projektu. Divadlo X10 jím završilo deset let své existence v důvěře ve vyprávění silných příběhů z dávné i nedávné minulosti a současnosti činoherními prostředky.

Nora Abdel-Maksoud: Džípy, Divadlo LETÍ, premiéra 12. února 2023 v Divadle VILA Štvanice, překlad a režie Martina Schlegelová.

Džípy Divadla LETÍ porota ocenila coby dramaturgický objev – komedie německé dramatičky Nory Abdel-Maksoud byla nominována na prestižní Müllheimskou dramatickou cenu za nejlepší hru roku 2022 a pražská scéna ji uvedla pouhý rok po světové premiéře v mnichovském divadle Kammerspiele. V žánru grotesky pevně ukotvenou inscenaci režisérky Martiny Schlegelové povyšuje na divadelní událost komediální talent herců Natálie Drabišákové, Milady Vyhnákové, Richarda Fialy a Tomáše Kobra. Tvůrci však nepodcenili ani aktuální sociální přesah textu.

Do užšího výběru zařadila porota inscenace:

Dietmar Jacobs, Moritz Netenjakob: Extrabuřt, Městské divadlo Zlín, režie Petr Štindl, premiéra 22. prosince 2022.

Arthur Schnitzler: Rej, Stavovské divadlo Praha, režie Arthur Nauzyciel, premiéra 3. listopadu 2022.

Josef Herman, předseda poroty

Abschlussbericht der Jury

Auf Grundlage der Vereinbarung zwischen der Leitung des Prager Theaterfestivals deutscher Sprache und der Redaktion der Zeitung *Divadelní noviny* (DN) unterbreiten wir folgenden Vorschlag zur Verleihung des Josef-Balvín-Preises 2022/2023.

Mitglieder der Auswahljury: Josef Herman, Chefredakteur der DN und Vorsitzender der Jury, Kateřina Kykalová, Anežka Pondělíčková, Petra Zachatá – Redakteurinnen, Vladimír Hulec – Redakteur, Lenka Šaldová – Kuratorin der Theaterabteilung des Nationalmuseums, regelmäßige Beiträge zum deutschsprachigen Raum in den DN.

Die Mitglieder der Jury haben die nominierten Inszenierungen i.d.R. live gesehen. In Einklang mit den gültigen Regeln zur Verleihung des Josef-Balvín-Preises zogen sie bei ihrer Entscheidung auch Videoaufzeichnungen zu Hilfe.

Das wichtigste Kriterium bei der Nominierung, auf das sich die Jury in den vergangenen Jahren geeinigt hat, ist die Vermittlung einer ästhetisch und thematisch aktuellen, treffenden Aussage über die gegenwärtige Welt.

Die Jury hat dem Wunsch des Veranstalters entsprochen und die Satzung des Wettbewerbs in dem Sinne geändert, dass die Jury drei Inszenierungen für den Preis nominiert und die Leitung des Prager Theaterfestivals deutscher Sprache unter Berücksichtigung der konkreten Dramaturgie der gegebenen Festivaledition den Gewinner bestimmt.

Die Jury hat der Leitung des Prager Theaterfestivals deutscher Sprache als Gewinner des Josef-Balvín-Preises 2022/2023 zwei Inszenierungen empfohlen:

Lionel Feuchtwanger: Der Wartesaal (Erfolg, Die Geschwister Oppermann, Exil), Divadlo X10 Prag,

Premiere der Trilogie: 13. und 14. Mai 2023 im Theater Divadlo Husa na provázku in Brunn in Koproduktion mit dem Divadlo X10, dem Nationaltheater Brunn und dem Festival Divadelní svět Brno.

Ein langfristiges Theaterprojekt nach der gleichnamigen Romantrilogie von Lion Feuchtwanger, das 2021 vom Divadlo X10 ins Leben gerufen wurde. Die Bearbeitung des Romantextes fürs Theater übernahm Ondřej Novotný (gemeinsam mit Barbora Hančilová). Aufgeführt wurde der Zyklus von einem teilweise gleichbleibenden Ensemble

in der Regie von Ondřej Štefaňák (*Erfolg*), Tereza Řihová (*Die Geschwister Oppermann*) und Kamila Polívková (*Exil*). Auf diese Weise entstand ein szenisch kompaktes Werk, das mit großer künstlerischer Überzeugungskraft und einem klaren Verweis auf die Gegenwart die Entstehung und die Folgen des Nationalsozialismus in der Weimarer Republik schildert. Berücksichtigung fand auch der Umfang des Projekts sowie sein einzigartiger Charakter. Mit dem Projekt feierte das Divadlo X10 sein zehnjähriges Bestehen. Zu einem wichtigen Anliegen des Theaters zählt das Erzählen von eindrucksvollen Begebenheiten aus der fernen wie auch nahen Vergangenheit und Gegenwart mittels dramatischer Darstellungsverfahren.

Nora Abdel-Maksoud: Jeeps, Divadlo LETÍ,

Premiere 12. Februar 2023 im Theater VILA Štvanice, Übersetzung und Regie Martina Schlegelová.

Die Inszenierung „Jeeps“ des Theaters Divadlo LETÍ kann als dramaturgische Entdeckung der Jury gewertet werden. Die Komödie der deutschen Dramatikerin Nora Abdel-Maksoud wurde bei den Mühlheimer Theatertagen für den Mühlheimer Dramatikpreis 2022 nominiert. Bereits ein Jahr nach der Premiere des Stück in den Münchner Kammerspielen war es auch in Prag zu sehen. Durch das komische Talent der Schauspieler*innen Natálie Drabišáková, Milada Vyhnáková, Richard Fiala und Tomáš Kobr wird die fest im Genre der Grotteske verankerte Inszenierung der Regisseurin Martina Schlegelová zu einem unvergesslichen Theatererlebnis. Auch der aktuelle Charakter des Textes kommt dabei nicht zu kurz.

In die engere Auswahl hat die Jury folgende Inszenierungen aufgenommen:

Dietmar Jacobs, Moritz Netenjakob: Extrabuřt,

Městské divadlo Zlín, Regie Petr Štindl, Premiere 22. Dezember 2022.

Arthur Schnitzler: Reigen,

Ständetheater Prag, Regie Arthur Nauzyciel, Premiere 3. November 2022.

Josef Herman, Vorsitzender der Jury